

जाहिरातींचे दर.

हालील पस्यावर चौकशी

करावी.

व्यवस्थापक, अर्थ,

'दुर्गाधिवास', पुणे ४.

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु. ४.

(रपाल हंशिल माफ)

किरकोळ अंकास

एक आणा.

'अर्थ' एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र.

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख २१ जुलै, १९३७

अंक २९

दि गुड-वुडल

ऑशुअरन्स कंपनी लि.

पोस्ट : मिरज मिशन हॉस्पिटल

विमेदारास

भरपूर सवलती

माफक हप्ते

ठिकठिकाणी एजंट्स नेमणें आहेत.

पत्रव्यवहार करावा.

हेड ऑफिस : कुपवाड, जि. सातारा,

मॅनेजिंग डायरेक्टर

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay.716 Sadashiv Peth,
Poona City.

तमाम क्षेपणास्त्रांना नाश करून देणारे सर्वोत्तम !

पोरवाल

ब्लूफ्लूथ पावडर

पोरवाल (अॅन्ड को) (रजिस्टर्ड) पूना सिटी

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या

प्रतीचें सरकारमान्य

झारापकर टेलरिंग

कॉलेज

आप्या बळवंत चौक, पुणे २

[माहितीपत्रक मागवा]

आपले पैसे खर्च झाल्याचा योग्य मोबदला

मिठाई
शाखवण

तुळजाराम मोदी यांचे

देशी बनारसी साखरेच्या मिठाईचे दुकान

रत्नागिरीच्या हपूस

आंव्याची शक्तिवर्धक

आंवा वफी

आगाऊ ऑर्डर दिल्यास हजारों रुपयांची मिठाई पुरवू शकू.

तुळजाराम मोदी, मुख्य कारखाना, मोती चौक, सातारा

१२ वर्षे पुण्यांत लोकादरास पात्र झालेले

★ महिद्रकर ब्रदर्स ★

यांचे येथें आपले कपड्यांची खरेदी करा अगर करवून घ्या.

बुधवार चौक, पुणे

विविध माहिती

ट्रेझरी बिलांवरील व्याजाचा दर—१४½ आणे

गेल्या आठवड्यांत रिझर्व्ह बँकेने १ कोटी रुपयांच्या ट्रेझरी बिलांची टेंडरें स्वीकारली. त्यांवरील व्याजाचा दर द. द. शे. १४½ आणे इतका पडला.

याचकपरिषद्

पोलंडमध्ये प्रकृति-स्वास्थ्याकरिता चांगल्या हवेच्या ठिकाणी जाऊन रहाणाऱ्या लोकांपाशी भिक्षादेहि करण्याच्या पद्धतीचा विचार करण्यासाठी शेकडो पिढीजाद याचकांची परिषद् अलीकडे भरली होती. आपल्या वसतिगृहांत उतरणाऱ्या गिऱ्हाइकांकडून पैसे जमवून ते भिक्षेकऱ्यांस वांटण्याची त्या गृहांच्या मालकांनी सुचविलेली योजना पूर्वपरपरेस सोडून असल्याच्या मुद्यावर ती याचक परिषदेत फेटाळली गेली.

वहातुक वाढविण्याकरिता लोकांच्या अढचणींचें निराकरण

मोटारीच्या स्पर्धेस तोंड देऊन आपल्या रेल्वेवरील वहातुक वाढविण्याकरिता मद्रास ॲन्ड सदर्न मराठा रेल्वे कंपनीचे प्रयत्न चालू आहेत. व्यापाऱ्यांच्या व जनतेच्या अढचणी समजून घेण्याकरिता कंपनीने २४ तज्ञ प्रचारकांची सास नेमणूक केली आहे. वेळापत्रकात सोईस्कर बदल, सोईच्या वेळी आगगाड्यांची ये-जा, उतारूची सोय, शहरांतल्या शहरांत पार्सलें घेण्याची व देण्याची व्यवस्था, इत्यादि मार्गांनी कंपनीचे प्रयत्न चालू आहेत.

मि. रॉकफेलर ह्यांच्या जीवनाचें चित्रीकरण

अमेरिकेंतील सुप्रसिद्ध कोट्याधीश मि. रॉकफेलर हे आपल्या वयाच्या ९० व्या वर्षी नुकतेच मरण पावले. गरिबीत जन्मास येऊन त्यांनी अगणित पैसा कमावला. मि. रॉकफेलर ह्यांच्या रहस्यमय आयुष्यावर आधारलेले दोन बोलपट दोन वेगवेगळ्या अमेरिकन कंपन्या तयार करित आहेत. ह्या आगामी बोलपटांची नावे निश्चित करून त्यांनी ती नोंदूनहि ठेविली आहेत.

विवाहाच्या नोंदणीची सक्ती

अहमदाबाद शहरम्युनिसिपॅलिटीने आपल्या हद्दीमधील विवाहांच्या नोंदणीची सक्ती करण्याचें ठरविलें आहे. अशिक्षित लोकांस ह्या नियमापासून विनाकारण त्रास पोहोचूं नये, ह्याबद्दल काळजी घेण्यांत येईल.

रेल्वेजवरील कामगार

हिंदुस्थानातील रेल्वेजच्या धंद्यात एकूण ७,१२,३६४ कामगार काम करित आहेत.

नोकरांच्या भत्यामधील विषमता

पब्लिक वर्क्स खात्यामधील लाचलुचपतीच्या प्रकारासंबंधी चौकशी करण्याकरिता सिध प्रातानें एक कमिटी नेमली आहे, तिचें कामकाज चालू झालें आहे. अधिकारीवर्गाच्या भत्याविषयी चर्चा चालू असता, अधिकारी लोक फिरतीचें काम असो अगर नसो दरमहा १९० रु भत्ता घेतात, पट्टेवाल्यांस रोजी तीन आणे मिळतात व कारकुनास काहींच मिळत नाहीं, असे कमिटीस आढळून आलें !

मुंबई इलाख्याच्या गेल्या वर्षाच्या हिशेबांत ३०

लाखांचा वाढावा

मुंबई इलाख्याच्या १९३६-३७ च्या हिशेबांत ११ लक्ष रु. वाढावा राहिल, अशी अपेक्षा होती. परंतु हा आकडा ३० लाखांवर जाईल, असा आतां अंदाज जाहे.

कॉमन्स सभेच्या सभासदांस ज्यास्त भत्ता कां हवा !

ग्रेटब्रिटनमधील कॉमन्स सभेचे सभासद सभेचें काम चालू असतांना साणें पिणें करतात, त्यास प्रत्येकीं दरसाल सरासरीनें ७०० ते १४०० रु. खर्च येतो. तेथील चहाच्या दुकानामधील सर्व वाढप्यास मिळून बक्षिसाच्या (टिप्स) रूपानें त्याचेकडून ४० ते ५० हजार रु. मिळतात.

आग्रा किल्ल्यासबधीं ऐतिहासिक माहिती

आग्रा येथील किल्ल्यासंबंधीं तत्कालीन कामगदपत्राचे आधारें ऐतिहासिक माहिती देणारें एक गाइड पुस्तक सरकारच्या आर्कि. ऑलॉजिकल खात्यानें तयार केलें आहे. किल्ल्यावरील कोरीव लेखांचें भाषांतरहि त्यात देण्यांत आलें आहे.

चीनमध्ये रिझर्व्ह बँकेची स्थापना

चीनमध्ये मध्यवर्ती रिझर्व्ह बँकेच्या स्थापनेसंबंधांतील पूर्वतयारी पुरी झाली आहे. भांडवलपैकी शेकडा ४० इतकें भांडवल सरकार घालणार असून शेकडा ३० भाग चिनी बँका, घेतील व उरलेलें भांडवल नागरिकास घालतां येईल.

पोस्ट खात्याचें उत्पन्न वाढत आहे

१९३७-३८ च्या पहिल्या तिमाहींत हिदी पोस्ट खात्यास गेल्या वर्षीतील तत्सम मुदतीमधील उत्पन्नापेक्षां १७ई लक्ष रुपये ज्यास्त उत्पन्न मिळालें.

बीर दारूच्या निर्गतीत ग्रेटब्रिटनचा पहिला नंबर

बीर दारूची निर्गत करणाऱ्या सर्व देशांत ग्रेटब्रिटनचा पहिला नंबर लागतो. जर्मनी व जपान हे देश खालोखाल येतात. १९३६-३७ सालीं ग्रेटब्रिटननें ८५ लक्ष गॅलन बीर परदेशीं पाठविली. जर्मनीनें ५३ लक्ष गॅलनची निर्यात केली व जपानमधून ५२ लक्ष गॅलन बीर परदेशांत रवाना झाली. जर्मनीचें ह्या धंद्यांतील स्थान वर वर जात आहे.

पोष्टाच्या तिकिटांवरील राजा-राणीचे मुखवटे

राज्यारोहणाच्या वेळीं काढलेल्या ग्रेटब्रिटनच्या पोस्टाच्या तिकिटांवर राजाचा मुखवटा ढाव्या बाजूस असून राणीचा उजव्या बाजूस आहे. ब्रिटिश साम्राज्यातील इतर देशांमधील तिकिटांत ह्या जागांची अदलाबदल झालेली आहे. राष्ट्रीय समारंभांचे वेळीं राणी राजाचे ढाव्या बाजूस असते, म्हणून तिकिटांवरहि राणीचा मुखवटा राजाचे ढाव्या बाजूस असावा, अशी योजना मुद्दाम करण्यांत आलेली आहे. साम्राज्यातर्गत इतर देशांनीं आपलीं तिकिटें आधीच काढून टाकलीं होती, म्हणून त्यांचे तिकिटावर राजा-राणीच्या जागा ह्याप्रमाणें नाहींत. ग्रेटब्रिटनच्या पोस्टल तिकिटावर राजा व राणी ह्या दोघांचेहि मुखवटे छापले असण्याचा प्रस्तुत हा पहिलाच प्रसंग आहे.

मुंबई शहरांत पोलिसांनीं भरलेले खटले

१९३६ सालीं मुंबई शहरातील पोलिसांनीं एकूण १४०,६३२ लोकांवर खटले मरले, ह्यापैकी १,३०,५९९ लोकांस, म्हणजे शेकडा ९३ लोकांस शिक्षा झाली.

मुंबई बंदरांतून सोन्याची साप्ताहिक निर्गत

रु. किंमत

४ ७-३७ ते १०-७-३७

२९,८७,१३२

११-७-३७ ते १७ ७-३७

३३,९०,९७५

२१-९-३१ ते १७-७-३७

३००,१०,७६,०९७

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती ... ३५८	शुगर सिंडिकेट, लि
२ मुंबई इलाख्यांतले लहान उद्योगधंदे ... ३५९	५ कॉमनवेल्थ विमाकंपनीची नवी शाखा .. ३६२
३ स्थानिक स्वराज्य संस्थानधील सापत्तिक अव्यवस्था ... ३६०	६ बापरलेल्या मोटारगाड्यांची किंमत कशी वाढेल ! ३६३
४ स्फुट विचार .. ३६१	७ सहकारी चळवळ .. ३६४
राष्ट्रीय सभापक्षाचे प्रातिक प्रधान मंडळ-लढाळ विमानाचा वाढता खर्च-३६३	८ सरकारचे उत्पन्नात वाढ ३६५
कोटीच्या तुटीचे ऐवजी १६	९ युनियन बँक ऑफ इंडिया लि. .. ३६५
कोटीचा वाढावा-मराठी केंद्राचे पुढे पाऊल-इंडियन	१० पूना प्रा मो डायव्हर्स असोसिएशन .. ३६६
	११ निवडक बाजारभाव .. ३६७

अर्थ

बुधवार, ता २१ जुलै, १९३७

मुंबई इलाख्यांतले लहान उद्योगधंदे

औद्योगिक स्वातंत्र्याचे कार्य

मराठा चेंबर ऑफ कामर्स अँड इंडस्ट्रीजच्या निमंत्रणावरून ह्या इलाख्याच्या औद्योगिक स्वातंत्र्याचे मुख्य अधिकारी, श्री. अडवाणी, यांनी सदर संस्थेच्या सुभासदांस आपल्या कार्याची सांगोपांग माहिती दिली आणि त्यांच्याशी, विचारविनिमय केला ह्याबद्दल त्यांचे व चेंबरचे अभिनंदन करणे आवश्यक आहे. बदलत्या आर्थिक परिस्थितीमध्ये जुन्या उद्योगधंद्यांची सुधारणा आणि नवीन व्यवसायांची स्थापना झाल्यावाचून सामाजिक दुःस्थिति व बेकारी यांचे निवारण होणे अशक्य आहे. सध्याचा काळ यांत्रिक आणि शास्त्रीय सुधारणेचा असून, स्पर्धा तीव्र स्वरूपात चोहोकडे भासत आहे. अशा स्थितीत देशी उद्योगधंद्यास उत्तेजन आणि सहाय देण्याचे कार्य सरकारने हाती घेतल्यावाचून गत्यंतर नाही. जुन्या पद्धतीने उद्योग करणाऱ्या धंदेवाल्यांस आणि होतकरू तरुणांस नवीन यांत्रिक सामुग्रीची माहिती नसते आणि ती उपलब्ध होण्याची सोयही नसते. शास्त्रीय शोध करून घद्यांत प्रगति घडवून आणण्याच्या प्रयत्नांचे नांवही ह्या परिस्थितीत घेणे अशक्य आहे. ह्या अडचणीतून मार्ग निघावा आणि विशेषतः लहानसहान उद्योगधंद्यास उत्तेजन व सहाय मिळण्याची तरतूद व्हावी ह्या उद्देशाने मुंबई सरकारने कांही वर्षांमागे औद्योगिक सातें स्थापन केले. त्याचा व्याप व त्यावर केला जाणारा खर्च ही अत्यंत मर्यादित आहेत. तथापि, स्वातंत्र्याचे डायरेक्टर, श्री. अडवाणी, ह्यांनी त्यास उपलब्ध असलेल्या साधनाचा उपयोग लोकहिताच्या दृष्टीने अत्यंत कुशलतेने चालविला आहे हे स्तुत्य आहे. देशी घंघाच्या उन्नतिविषयी कळकळ असलेल्या हिंदी अधिकाऱ्यास मर्यादित कार्यक्रमातहि किती प्रगति करता येते ह्याची कल्पना त्यांनी आपल्या स्वातंत्र्याच्या कारभाराचे वृत्त सांगितले, त्यावरून येण्यासारखी आहे.

पाश्चात्य देशांत मोठमोठे कारखानेवाले स्वतःची शास्त्रीय संशोधनालये चालवतात आणि त्यांमध्ये उद्योगधंद्यांची कार्यक्षमता

वाढविण्यासाठी उपाययोजनांचे संशोधन तज्ज्ञांचे हातून करवण्यात येते आमचेकडे कापूस व ताग ह्यांच्या गिरण्या आणि पोलाद, सिमेंट व साखर ह्यांचे कारखाने ह्यांवाचून मोठे फारसे घडे नाहीत. विणकर, कातडी रंगविणारे, बागड्या करणारे इत्यादि व्यवसायी लोकांस शास्त्रीय उपकरणे व शोध ह्यांचा उपयोग करणे अशक्य आहे त्यांच्या अडचणी समजून घेऊन त्या दूर करणे व त्यास सुधारलेले उद्योगाचे मार्ग सुचविणे हे महत्त्वाचे काम श्री. अडवाणी ह्यांचे सातें करीत आहे कलात व जरतार ह्यांच्या धंद्याची सुधारणा घडवून आणण्याचे कामी आपण केलेले प्रयत्न यशस्वी झाले असल्याचे त्यांनी सांगितले. त्याचप्रमाणे, सुधारलेले हातमाग वापरून नव्या, नव्या नमुन्यांचे कापड विणणे, ते रंगवणे व छिटे तयार करणे ह्याबाबतही प्रत्यक्ष प्रयोगाचे द्वारे सुधारणा घडवून आणली जात आहे कातडे कमावण्याच्या पूर्वापार चालत आलेल्या कुतीत सुधारणा सुचवून, कुमी खर्चीत चांगला माल तयार करण्याचे प्रयोगही यशस्वी झाले आहेत, कागदी लिबाच्या सालीमधून उत्तर काढून ते परदेशी पाठवण्यात येत आहे आणि ह्या मालाच्या गुणाबद्दल हॉल-डमधील गिन्हाइकांकडून प्रशंसा झाली आहे. रत्नागिरीसारख्या समुद्र-किनाऱ्याच्या प्रदेशात मासे धरण्याचा कोळ्यांचा धंदा, अधिक कार्यक्षम व फायदेशीर होण्याचे मार्ग धंदेवाल्यांच्या अनुभवास उतरल्याने, त्यांचा अवलंब वाढत्या प्रमाणात होत आहे. गोड्या पाण्यातील माशांचा धंदाही सुधारण्याच्या प्रयोगांस यश आले असून सपत्तीच्या उत्पादनांत ह्या दिशेने भर टाकण्याचे उपाय लोक उचलीत आहेत.

बेकारी निवारणाचा प्रश्नही श्री. अडवाणी ह्यांनी हाती घेऊन शिकलेल्या तरुणांस कारखान्यात उमेदवारी आणि धंदेशिक्षण मिळेल अशी व्यवस्था धंदेवाल्यांच्या सहायाने मुंबई व अहमदाबाद येथे नुकतीच करण्यात आली आहे. पद्धतशीर औद्योगिक शिक्षणाच्या शाळा मोठमोठ्या शहरांत निघून उच्च, बौद्धिक शिक्षणाकडे वहाणारा तरुणांचा प्रवाह व्यापार-उदीमाकडे वळणे जरूर असल्याचे आणि सर्व धंद्यांमध्ये उमेदवार घेण्याची सोय केली जाण्याची आवश्यकता तीव्रतेने भासत असल्याचे त्यांनी सांगितले. पाश्चात्य देशांमध्ये फारच थोडे मुलगे व मुली कॉलेजात जातात आणि त्यापैकी बहुतेक कारखान्यांत व कचेऱ्यात उमेदवारी स्वीकारतात, ही पद्धति त्यांनी समजावून सांगितली. विश्वविद्यालयीन पदव्याचा हव्यास तिकडे नाही आणि पडेले ते शारीरिक काम करून घंघा-मध्ये पोत भरण्याचा उद्योग शिकण्याची तरुण-तरुणींची तयारी असते ह्याविषयीची स्वानुभवाची उदाहरणे त्यांनी दिली लहानसहान घंद्यांस लागणारे भांडवल पुरवण्याचीही व्यवस्था श्री. अडवाणी ह्यांच्या स्वातंत्र्यमार्फत सरकारने केली आहे आणि तिचा फायदा कांही लोकांनी घेतला आहे. प्रातिक औद्योगिक स्वातंत्र्यावर सरकार अधिक पैसा खर्च करील तर ह्यापेक्षा किती तरी ज्यास्त कामगिरी त्यास करून दाखविता येईल सरकार, मुळामुलीचे पाळक, शिक्षक व स्थानिक स्वराज्य संस्था ह्यास श्री. अडवाणी ह्यांच्या कार्यावरून पुष्कळ व्यावहारिक बोध घेता येण्यासारखा आहे

स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील सांपत्तिक अव्यवस्था

इतर प्रांताप्रमाणे मुंबई इलाख्यातील म्युनिसिपालिटीच्या व लोकलबोर्डे ह्यांचा कारभार असावा तसा समाधानकारक नसल्या-विषयीची तक्रार नेहमी ऐकू येते. इतर गोष्टी बाजूस ठेविल्या आणि म्युनिसिपल व लोकल जमाखर्च व आय-व्यय ह्यांचा विचार केला तरी त्यात ठळक दोष दिसून येतात. ह्याकडे जनता आणि म्युनिसिपालिटीच्या व लोकलबोर्डे ह्यांच्या कामांशी प्रत्यक्ष संबंध येणारे अधिकारी, नोकर व लोकप्रतिनिधी ह्यांचे लक्ष वेधले जाणे अगत्याचे आहे. स्थानिक कर आणि त्यांच्या उत्पन्नाचा विनियोग ही बाब सार्वजनिकदृष्ट्या जिव्हाळ्याची आहे.

स्थानिक संस्थांच्या सांपत्तिक कारभारात व हिशेबात आढळणारी व्यंगे सरकारी हिशेबतपासनीस दरवर्षी त्याचे नजरेस आणीत असतात आणि त्यांच्या सूचनांचा मथितार्थ तपासणी-खात्याच्या मुख्याधिकार्यांच्या वार्षिक अहवालांत नमूद केला जातो. नोकरवर्गाच्या पगारावर होणाऱ्या खर्चात बचत, पाणी-पुरवठ्यासारख्या बाबींच्या खर्चाची त्यांप्रतियर्थ बसविलेल्या पट्टी-तूनच तरतूद होण्याविषयीची व्यवस्था, कर व पट्ट्या ह्यांची वक्तशीर वसुली, नोटिसा व वॉरंटे जखरीप्रमाणे काढण्याचा शिरस्ता, चांगल्या दराने माल मिळावा, व कंत्राटे देतांना काटकसर व्हावी ह्याविषयी दक्षता, कामांची व्यवस्थित आखणी व योजना, शिलकी रकमा योग्य रीतीने गुंतविण्याची काळजी, इत्यादि संघर्षात सुधारणा होण्याबद्दल शिफारसी व सूचना लोकल-फंड्स अकौंट्सच्या एक्झॅमिनरने गेल्या वर्षी केल्या होत्या. सदरहु अधिकार्यांचा १९३५-३६ सालाबाबतचा रिपोर्ट नुकताच प्रसिद्ध झाला आहे, त्यामध्ये म्युनिसिपालिटीच्या गैरशिस्त कारभारासंबंधी तपशीलवार माहिती देण्यांत आली आहे. सालो-साल करण्यांत येणाऱ्या असल्या टीकेचा व सूचनांचा नगरपित्यावर व त्यांच्या सांपत्तिक व्यवस्थेवर विशेष सुपरिणाम घडून आलेला दिसत नाही, ही खेदाची गोष्ट होय.

मुंबई इलाख्यातील म्युनिसिपालिटीच्या करवसुलीची बाकी १९३५-३६ अखेर २६ लक्ष रुपये आहे. खुद्द सभासदांकडून ९,३०० रुपये येणे आहेत. ऑडिटरच्या शेऱ्याकडे दुर्लक्ष करण्याची प्रवृत्ति सर्वत्र आढळून येते. वसूल करावयाच्या पट्ट्याचा तक्ता वर्षाचे सुरुवातीस तयार नसल्याची अनेक उदाहरणे आढळली. म्युनिसिपालिटीचे देणे वेळेवर न दिल्याबद्दल सभासदत्व रद्द करण्याविषयीच्या नियमाची अंमलबजावणी १५ संस्थानी केली नाही करवसुलीची हयगय, कराबाबतचे नियम पाळण्यांत दिलेपणा व कराच्या दरांमध्ये अनधिकाराने देण्यात येणारी सवलत, ह्या कारणांमुळे म्युनिसिपालिटीचे बरेच नुकसान झाले. सर्वांत स्वस्त टेंडर काहीहि कारण न नोंदता बाजूस सारून भारी दराचे टेंडर स्वीकारल्याची कित्येक उदाहरणे दृष्टोत्पत्तीस आली. वेळेवर काम पुरे न केल्याबद्दल कंत्राटदाराकडून घ्याव-याचा दंड क्वचितच वसूल करण्यात आला. प्रॉविडंड फंडाचे हिशेब असमाधानकारक असल्याचे व फंडाची रकम व्यवस्थित-पणे न गुंतविल्याची उदाहरणे पुष्कळ आढळली. सातारा शह-राच्या चीफ ऑफिसरने घरपट्टीमध्ये सुचविलेली वाढ, घरांमधील खोल्या सुधारल्या व मोठ्या केल्या असताना देखील, स्टॅडिंग कमिटीने नामंजूर केली. सोलापूर शहरात रस्ते रुंद करण्याक-

रितां वाटेतील घरे अकायर करण्यात आली, परंतु त्याबाबत निश्चित योजनेचा पूर्ण अभाव होता. २५६ घरे घेण्याकरिता १,६२,५१३ रुपये खर्ची पडले परंतु एकहि रस्त्याचे काम पुरे झाले नाही. चीफ ऑफिसरने ठराविलेली किंमत पचानी वाढविली नाही, असे क्वचितच घडले. ३१ मार्च; १९३७ रोजी एका सिनेमाच्या भाडेचिठ्ठीची मुदत संपत होती, परंतु त्यापूर्वीच नवीन भाडेचिठ्ठी करण्यांत आली व ३ हजारांची दुसरी मागणी फेटाळून २३ हजार रुपये सालिना भाड्याने करार नोंदण्यांत आला. ही उदाहरणे केवळ नमुन्यादाखल येथे दिली आहेत. लोकल फंड्स अकौंट्स एक्झॅमिनरने बऱ्याच इतर गोष्टींचाहि तपशील आपल्या रिपोर्टांत नमूद केला आहे. लोकलबोर्डे व स्कूलबोर्डे ह्यांचे हिशेब म्युनिसिपालिटीच्या हिशेबाचे मानाने ज्यास्त समाधानकारक असल्याविषयी रिपोर्टांत उल्लेख आहे. तथापि, एकंदरीने पाहता, स्थानिक स्वराज्य संस्थांचा सांपत्तिक कारभार सद्दोष असून, त्यात सुधारणा घडवून आणणे आवश्यक झाले आहे, ह्यांत संशय नाही. सभासदांच्या भीडस बळी न पडतां स्वतंत्रपणे व नियमांस अनुसरून आपली कामे करण्यास अधिकारी समर्थ झाल्याखेरीज प्रगति होणे कठीण आहे. जोंपर्यंत म्युनिसिपल सभासदांच्या मजीप्रमाणे त्यांस वागावे लागते, तोंपर्यंत ही परिस्थिति अशीच टिकणार. म्युनि-सिपल कारभार सुधारण्याचे कामी दक्ष नागरिकांनी प्रयत्न केल्यास व हे प्रयत्न चिकाटीने चालू ठेवल्यास, त्यांस यश येणे शक्य आहे. स्थानिक संस्थांचे सभासदत्व प्रतिष्ठितपणा प्राप्त करून घेण्याचे साधन नव्हे, हे जेव्हा नगरपित्यास समजेल व उमजेल तेव्हाच त्याची कारभारांत अनिष्ट दबळादबळ न करता तो कार्यक्षम बनविण्याकडे प्रवृत्ति वळेल व काम सुनियंत्रित व कायदेशीर चालून शहरांची सुधारणा होईल.

“ त्याच्या लायकीच्या मानाने कोणत्याहि समाजाचा राज्य-कारभार रहातो ” ह्या इंग्रजी म्हणीचे येथे स्मरण झाल्या-वांचून रहात नाही. मतदारांनी आपण निवडलेल्या सभासदांस स्थानिक संस्थांच्या सुराज्याबद्दल जबाबदार धरले आणि सभा-सदांत स्वतःच्या जबाबदारीची जाणीव उत्पन्न झाली तरच त्या संस्थांचे लोकहिताचे कार्य चांगले चालेल. ह्या बाबतीत जनतेस एक प्रकारचे शिक्षणच मिळाले पाहिजे. स्थानिक संस्थांच्या हिशेबावर होणाऱ्या टीकेचा ह्या प्रकारचा उपयोग होईल तर ते इष्ट असून ह्याच दृष्टीने प्रस्तुत प्रश्नाकडे सर्वांनी पहाणे आव-श्यक आहे.

झारापकर टेलरिंग कॉलेज, पुणे

डायरेक्टर ऑफ इंडस्ट्रीजची भेट

वरील सुप्रसिद्ध टेलरिंग कॉलेजास गेल्या आठवड्यात मुंबई इलाख्याचे डायरेक्टर ऑफ इंडस्ट्रीज, मि. पी. बी. अडवाणी, ह्यांनी भेट दिली व सध्याने अल्पावधीत केलेल्या प्रगतीबद्दल समाधान व्यक्त केले.

सरकारी परीक्षेचा निकाल

झारापकर कॉलेजमधून सरकारी परीक्षेस एकूण ५१ विद्यार्थी बसले होते, ते सर्व पास झाले.

स्फुट विचार

राष्ट्रीय सभापक्षाचें प्रांतिक प्रधानमंडळ

मुंबई इलाख्याचा राज्यकारभार तात्पुरता ज्या मंत्रिमंडळाकडे होता त्यानें सूत्रें सोडून दिलीं असून तीं आता विधिमंडळातील सख्याप्रबळ गट ह्या नात्यानें राष्ट्रीय सभेच्या पक्षाचे हातीं गेलीं आहेत. त्याच्या सप्तप्रधानांचें मंत्रिमंडळ स्थापन झाल्याचें प्रसिद्ध झालें असून विधिमंडळाच्या रीतसर कार्यास प्रारंभ झाला आहे नव्या निवडलेल्या विधिमंडळाची सभाच आजपर्यंत भरली नसल्यामुळे जबाबदार प्रांतिक राज्यकारभाराचा गाढा चालूच झालेला नव्हता, तो आता मार्गस लागलेला आहे नवीन प्रधानमंडळाचें पहिलें कार्य चालू वर्षाच्या दुसऱ्या सहामाहीचें म्हणजे वस्तुतः सव्व वर्षांचें प्रांतिक अंदाजपत्रक तयार करून विधिमंडळाकडून त्यास मान्यता मिळवणें हें आहे प्रधानमंडळाच्या राजकीय व आर्थिक धोरणावर त्याचें अंदाजपत्रक अवलंबून रहाणार, हें उघड आहे परंतु ह्या बाबतीतल्या पूर्वतयारीस आवश्यक असलेला वेळ त्यास मिळाला नसल्याकारणानें मामुली उत्पन्नाच्या खर्चात विशेष महत्वाचे असे फेरफार त्यास एकदम सुचवता यणें कठीण आहे तात्पुरत्या प्रधानमंडळानें स्वतःच्या दृष्टीनें योग्य असे अंदाजपत्रक तयार करून जादा खर्च व त्याकरिता जादा उत्पन्नाच्या बाबी सुचविल्या आहेत. ह्या योजनेचा उपयोग नवीन अधिकारारूढ मंत्रिमंडळ किंतासा करून घेतें आणि स्वतःच्या कोणत्या स्वतंत्र योजना आसतें हें आता लवकरच दिसून येईल.

लढाऊ विमानांचा वाढता खर्च

जगातील सर्व राष्ट्रांचा मिळून होणारा लढाऊ विमानावरचा खर्च सारखा वाढत चालला आहे, ह्यावरून युद्ध व सरक्षण ह्यांच्या सदरहु अंगाचें महत्त्व किती अधिकाधिक प्रत्ययास येत आहे याची कल्पना येईल. राष्ट्रसंघाच्या विद्यमानें गोळा होणाऱ्या माहितीवरून असें दिसतें कीं, १९३० सालीं लढाऊ तयारी व सामुग्री ह्या प्रीत्यर्थ अखिल जगात सुमारे १,८०० कोटि रुपये खर्च पडले, त्यापैकी सुमारे २३० कोटि म्हणजे १३ टक्के विमानावर खर्च झाले होते पुढील सहा वर्षांत एकूण लढाऊ तयारीचा जागतिक वार्षिक खर्च ३,००० कोटि रुपयांवर गेला असून त्यापैकी ४००-५०० कोटि रुपये विमानावर खर्च झाले आहेत प्रमुख राष्ट्रे लढाऊ विमानें स्वतःच्या कारखान्यांत तयार करतात, ह्या कारणांने त्यातल्या अनेक उद्योगधंद्यास अलीकडे विलक्षण प्रोत्साहन प्राप्त झालें आहे काहीं वर्षांमागे जागतिक शस्त्रसन्ध्यास परिषद भरली होती, त्यावेळीं अंदाज करण्यात आला होता, त्यावरून १९२९-३० सालीं जगाच्या एकूण लढाऊ खर्चापैकी २९ टक्के इतकी रकम शस्त्रे, दारूगोळा इत्यादि सामुग्रीपायी खर्च झाली असें आढळून आलें होतें. ह्यापैकी निम्मा खर्च लढाऊ विमानांप्रीत्यर्थ झालेला होता १९३६ सालात विमानांचा जागतिक खर्च सुमारे २०० कोटि रुपये झाला असल्याचा अदमास आहे आणि चालू वर्षा हा आकडा थोडासा वाढलेला दिसेल असा अंदाज करण्यात आला आहे. विमानें बनवण्यात अनेक प्रकारचें साहित्य लागतें आणि नाना तऱ्हाचा कच्चा-पक्का माल त्यांत वापरावा लागतो. ह्या सर्व जातींच्या मालास वाढती मागणी उत्पन्न झाली असून तो तयार करणाऱ्या धंदेवाल्याची तात्पुरती चलती असल्यास त्यात आश्चर्य नाही.

३३ कोटींच्या तुटीचे ऐवजी ११ कोटींचा वाढावा

१९३१-३६ सालीं हिंदी रेलवेजच्या हिशेबांत ४ कोटि रुपयांची तुट आली होती १९३६-३७ मध्ये ३३ कोटि रुपयांची तुट येईल, अशी अपेक्षा होती. तथापि, रेलवेजचें उत्पन्न अंदाजापेक्षा वाढलें व मार्च १९३७ अखेर १५ लक्षांचा वाढावा उरल, अशी आशा गेल्या फेब्रुवारीमध्ये नव्या वर्षाचें अंदाजपत्रक माढतांना सर झाफरुल्लाखान ह्यानीं व्यक्त केली आतां १९३६-३७ चे हिशेब पुरे झाले असून, त्या वर्षातील रेलवेजच्या हिशेबात १ कोटि, २० लक्ष रुपयांचा वाढावा आढळून आला आहे म्हणजे, अपेक्षित ३३ कोटींच्या तुटीऐवजी ११ कोटि शिल्लक उरत आहे। रेलवेजच्या उत्पन्नातील ही वाढ चालू वर्षाच्या उत्तरार्धांत टिकणार नाही, अशी अपेक्षा आहे. एप्रिल ते जून १९३७ ह्या तिमाहींत, गेल्या वर्षातील तत्सम तिमाहीमधील उत्पन्नापेक्षा, रेलवेजना ११ कोटि रुपये जास्त उत्पन्न मिळालें आहे ह्यावरून, रेलवेजची परिस्थिति मदतीनें सुधारत आहे असें मानण्यास हरकत नाही तथापि, उत्पन्नातली वाढ ह्याच गतीनें पुढें चालू राहिल असें म्हणतां येत नाही. तसेंच, वेजवुड कमिटीनें आगगाड्यांच्या धंद्यासंबंधानें केलेला रिपोर्ट सर्वस्वी निराशाजनक असल्यानें, रेलवेजच्या उत्पन्नातील वाढीबाबत विशेष उत्साह वाटणें कठीण झालें आहे आगगाड्यांच्या व्यवहाराच्या जमाखर्चाची तोंडमिळवणी होऊन, त्यांतून मध्यवर्ती सरकारास थोडीफार प्राप्ती होईल, तरच त्या धंद्याची परिस्थिति सुधारण्याचें चिन्ह वरील आकड्यात दिसतें, असें म्हणता येईल. परंतु रेलवेजनीं सरकारच्या मामुली उत्पन्नात भर टाकण्याची कल्पना वेजवुड कमिटीनें अव्यवहार्य व अनिष्ट ठरविली असल्यानें कर देणाऱ्या जनतेच्या दृष्टीनें रेलवे उत्पन्नात होणारी वाढ फारशी अभिनंदनीय ठरणार नाही. रेलवेजचा आतबट्याचा व्यवहार बंद होऊन त्याचा बोजा सरकारी तिजोरीवर पडत नाही एवढेंच समाधान तिच्यामधून काढतां येईल

“मराठी केंद्र” चें पुढें पाऊल—प्रो. काळे यांच्या

हस्ते समारंभ

श्री. थत्ते ह्यानीं टक्केखन आणि लघुलेखन शिकविण्याची संस्था कार्यक्षम रीतीनें चालविली आहे, तिच्या शिक्षणक्रमात जमाखर्च आणि हिशेब ह्या विषयांचा अतर्भाव चालू वर्षापासून करण्यात येत आहे. ह्या उपक्रमाचा सार्वजनिक समारंभ गेल्या रविवारी गोखले मंदिरात प्रो. काळे यांच्या हस्ते झाला आणि त्याच प्रसंगी श्री. थत्ते ह्यांच्या संस्थेचें पूर्वीचें “मराठी सेंटर” हें नांव बदलून “मराठी केंद्र” हें शुद्ध मराठी नांव दिल्याचें मि. अत्रे यांच्या करवीं प्रसिद्ध करण्यात आलें टक्केखन व लघुलेखन हे विषय विद्यार्थ्यांस शिकवण्यात श्री. थत्ते आणि त्यांचे सहकारी ह्यानीं अभिनंदनीय यश संपादन केलें असून आता नवीन विषयांचें शिक्षण हातीं घेऊन प्रगतीच्या मार्गात आणखी पुढें पाऊल टाकलें, हें त्यांच्या संस्थेस भूषणावह आहे. संस्थेच्या नावाचें पूर्ण मराठीकरण होण्याचें महत्त्व मि. अत्रे ह्यानीं आपल्या भाषणात प्रतिपादलें आणि प्रो. काळे ह्यानीं व्यापार-उद्दीमात जमाखर्च व हिशेब ह्याचें महत्त्व किती आहे हें समजाऊन दिलें. हिशेबीपणाचा गुण प्रत्येक व्यक्तीत असणें आवश्यक आहे. त्यातल्या त्यांत व्यापारी, दुकानदार व इतर धंदेवाले ह्यांनी चोख हिशेब ठेवणें अत्यंत अगत्याचें आहे ही गोष्ट प्रो. काळे ह्यानीं

अनेक उदाहरणें देऊन सिद्ध केली. जमासर्चाची मोडणी आणि हिशेबाच्या विषयी मूलतत्त्वे घडेवाल्यास नीट समजली पाहिजेत, नाही तर आपला उद्योग फायदेशीर चालला आहे किंवा कसे ह्याची कल्पना त्यास येणे अशक्य आहे आणि महाराष्ट्रात व्यापारी शिक्षणाची आवश्यकता तीव्रतेने भासत असल्याने सर्वांनी ह्या उपक्रमास उत्तेजन व सहाय दिले पाहिजे, असे प्रा. काळे ह्यांनी सांगितले.

इंडियन शुगर सिंडिकेट, लि

हिंदुस्थानातील साखरेचा खप व किंमत ह्यांचे नियंत्रण कर-ण्याकरिता वरील कंपनीची स्थापना झाली असून तिच्या व्यव-हारास गेल्या आठवड्यांत प्रारंभ झाला. साखरेच्या एकूण १५० हिदी कारखान्यांपैकी ९० कारखाने ह्या सिंडिकेटशी सहकार्य करीत आहेत साखरेचा भाव स्थिर राहिल्यास त्यामुळे कारखानदार, व्यापारी व शेतकरी, ह्या सर्वांचाच फायदा होईल, अशी अपेक्षा आहे कारखानदारास गुंतविलेल्या भांडवलावर असंढ व्याज मिळेल, व्यापाऱ्यास निर्धास्तपणे साखर साठविता येईल व शेत-कऱ्याच्या उसासहि योग्य भाव येईल, अशी अपेक्षा सदरहु योजनेचे मुळाशी आहे साखरेच्या विक्रीचे काम सिंडिकेट स्वतःकडे घेणार नाही, फक्त ती किंमत ठरवून देईल. सिंडिकेटने ठरविलेल्या दरापेक्षा जास्त दराने एकाद्या कारखान्याने साखर विकल्यास दोन दरातील तफावतीत निघणारी रकम सिंडिकेटला मिळेल. कारखान्यांकडून येणाऱ्या रकमा एकत्र केल्या जाऊन त्याची सभासदांत वाटणी होईल. यंदाच्या हंगामातील अनुभव पाहून ह्या व्यवस्थेस कायम स्वरूप थावयाचे किंवा नाही, हे ठर विण्यात येईल

दि कॉमनवेलथ विमा कं. लि., पुणे

अहमदाबाद शाखेचा उद्घाटन समारंभ

कॉमनवेलथ विमा कंपनीच्या अहमदाबाद येथील शाखेचा उद्घाटन समारंभ ता. १० जुलै १९३७ रोजी श्री. बळवतराय ठाकोर ह्यांचे अध्यक्षतेखाली मोठ्या थाटाने पार पडला. ह्या शुभप्रसंगी कंपनीचे मॅनेजिंग डायरेक्टर श्री रा. न. अभ्यकर व डायरेक्टर श्री. ह. वि. तुळपुळे हे पुण्याहून मुद्दाम गेले होते. प्रारंभी श्री. चंद्रशेखर त्रिवेदी ह्यांनी अध्यक्षता निवडणुकी-विषयीची सूचना पुढे मांडली व तिला श्री. रमणलाल ठाकोर ह्यांनी दुजोरा दिला शाखेचे नियोजित मॅनेजर, श्री. लक्ष्मी नारायण दवे, ह्यांनी कंपनीच्या आतापर्यंतच्या प्रगतीची माहिती सांगितली. श्री. पोपटलाल साकळचंद ह्यांनी उद्घाटनाच्या मुहूर्तावर सुमारे ५० हजाराचे काम दाखल केले जनतेने आपला पैसा स्वदेशी कंपन्यातच गुंतवावा, असे श्री. नर्मदाशंकर यांनी सुचविले कंपनीची कारकीर्द यशस्वी होवो, अशी सदिच्छा श्री. हरि शंकर व्यास ह्यांनी प्रदर्शित केली. श्री. हरिभाऊ तुळपुळे यांनी सर्वांचे आभार मानताना, कंपनीचे व्यवहार कसे सुरक्षित आहेत, ह्याचे वर्णन केले अध्यक्षानी आपल्या भाषणात नियोजित मॅनेजरांच्या विन्याचे घंटातील अनुभवाचा उल्लेख केला व कंपनीच्या कामाचा विस्तार व तिची भरभराट होवो, अशी इच्छा प्रदर्शित केली.

संजीवन हेअर टॉनिक

दारुणा, केंस गळणे व टक्कल

ह्यावर अनुभविक उपाय

संजीवन मॅन्युफॅक्चरिंग कं., अहमदाबाद

"DAWN'S MENSORIUM" makes 6% addition to the monthly income of the family. Prospectus sent free on application
General Manager, "The Dawn of India Life Insurance Company Limited, POONA"

पायोनियर डाइंग हाऊस, पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी

एरोयाक प्रिंटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व रंगविण्याचा कारखाना.

भिकारदास मारुतीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळ —

दररोज सकाळी १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चालू ठेवी द सा. द. शें. २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या जातात.

सेविंग बँक ठेवीवर द सा. द. शें. ३ टक्के व्याज दिले जाते

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यांपासून ३ वर्षेपर्यंत स्वीकारल्या जातात व्याजाचे दराबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.

कर्जः सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या जातात

मॅनेजिंग एजंट्स.

स्वल्प व्याजाने कर्ज मिळवा

स्वदेशी धंद्यांना उत्तेजन देऊन त्यांची योग्य जोपासना कर-ण्यास व स्वतःच्याहि फायद्यासाठी कंपनीचे लोन सर्टिफिकेट घेण्यास आजच रु. २५; किंवा प्रथम ६०८ व दरमहा ३ प्रमाणे पुढे १८ भळून १०० ते ५००० कर्ज, अगर कर्ज नको असल्यास रु. ५ ते १०० रोख मिळवा तसेच स्पेशल लोन घेऊन निकडीच्या गरजा भागवा या इन्व्हेस्टमेंटमध्ये रोख रकमा मिळविणे किती फायद्याचे होईल याचाहि विचार करा. प्रास्पेक्टस व एजन्सीसाठी २ आप्याची तिकिट पाठवून लिहा अगर भेटा.

दि हिंदुस्थान इंडस्ट्रियल कंपनी, लि.,

हेड ऑफिसः—गिरगाव, मुंबई

बँचः—लक्ष्मी रोड, काकाकुर्वा मॅन्शन समोर, पुणे नं. २

वापरलेल्या पण सुस्थितीमधील मोटार गाड्यांची किंमत कशी वाढेल ?

विम्याची योजना

वापरलेल्या (सेकंड हँड) मोटार गाड्यांच्या उठावास सहाय्य करणारी विम्याची एक योजना इंग्लंडमधील लॉइड्स ह्या विमा संस्थेने आखली आहे. दिवसानुदिवस मोटार गाड्यांचा फैलाव ज्यास्त ज्यास्त होत आहे व गाड्यांची किंमत उतरत आहे, परंतु त्या मानाने सेकंड हँड गाड्याहि दुकानदारांकडे मोठ्या प्रमाणावर परत येत आहेत. पहिल्या गाडीचे बदली, तिची किंमत कमी धरून, नवी गाडी दुकानदार आपल्या गिऱ्हाइकास देतात. जुनी गाडी विकत घेऊ इच्छिणारा सहाजिकच त्या गाडीचा सुरक्षितपणा व टिकाऊपणा ह्या संबंधाने साशंक असतो व तिच्या दुरुस्तीकरिता विशेष खर्च येईल, अशी त्यास भीती वाटत असते. गाडीच्या खऱ्या परिस्थितीसबधी त्यास माहिती नसते व दुकानदारावर विश्वास ठेवण्यासहि तो तयार नसतो.

वर निर्दिष्ट केलेल्या योजनेनुसार, लॉइड्सनी नेमलेल्या एका इंजीनियरमार्फत मोटारीची प्रथम तपासणी केली जाते त्याने गाडी पास केल्यास, दुकानदारास एक सर्टिफिकेट देण्यांत येते

त्या अन्वये, दुकानदारास सदरहू गाडीमधील यंत्रांत व विजेच्या व्यवस्थेत विवाड झाल्यास कंपनीकडून दुरुस्ती करून मिळेल, अशा अभिप्रायानाचा विमा उतरविण्याचा हक्क प्राप्त होतो व गाडी विकत घेणाऱ्या गिऱ्हाइकाकडेहि हा हक्क वर्ग करता येतो. सहा महिनेपर्यंतच्या सर्व मोठ्या दुरुस्त्या करण्याची हमी कंपनी घेते. मोडलेल्या भागाचे ऐवजी नवीन भाग बसवून दिला जातो; मोटार गाडी दुरुस्तीचे कारखान्यात वाहून नेण्यास येणारा खर्च व नादुरुस्त मोटारीतील उतारुंस जवळच्या स्टेशनपर्यंत पोचविण्यास लागणारे भाडे ही सर्व कंपनी सोसते. गाडीच्या किंमतीपेक्षा जास्त रकम खर्चण्यास मात्र कंपनी बांधलेली नसते. कंपनीतर्फे करण्यात येणाऱ्या मोटारीच्या तपासणीकरिता फी आकारण्यात येते परंतु मोटार नापास झाल्यास निम्मी फी परत केली जाते. पास केलेल्या मोटारीच्या विम्यास एकजात वार्षिक ५० शिलिंग म्हणजे सुमारे ३५ रु पडतात. तपासणीनंतर तीन महिन्यात गाडी विकली गेली नाही, तर तिच्या फेरतपासणीकरिता ५ शिलिंग यावे लागतात.

विम्याची वरील योजना ग्रेट ब्रिटनमध्ये बरीच लोकप्रिय झाली आहे. तीमुळे, दुकानदार व ग्राहक ह्या सर्वांचीच सोय होऊन, चांगल्या स्थितीमधील वापरलेल्या गाड्यांस किंमतहि योग्य येऊ शकेल ह्या योजनेचा विचार हिदुस्थानातील होतकरू घडेवाल्यांनी अवश्य करावा.

लक्षांत ठेवा] १९३७-३८ सालअखेर [लक्षांत ठेवा

कॉमनवेल्थचे तृतीय मूल्यमापन होणार

"जनतेच्या सहानुभूतीमुळेच 'कॉमनवेल्थ' ने सर्व विमा संस्थांत अग्रस्थान मिळविले आहे व त्याबद्दल आम्ही जनतेचे अत्यंत आभारी आहोत"

श्री. आर. एन. अभ्यंकर, बी. ए., एल. एल. बी.

मॅनेजिंग एजंट्स,

दि कॉमनवेल्थ अँशुरन्स कंपनी, लिमिटेड

११ बुधवार पेठ, पुणे नं. २.

महाराष्ट्रातील प्रत्येक ठिकाणी भरपूर कमिशनवर एजंट्स नेमणे आहेत. तर्ग विशेष माहितीकरिता हेड ऑफिसकडे पत्रव्यवहार करा.

"अर्थ" ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सहकार, बँकिंग इत्यादि विषयांवरील सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची पुस्तके

१ बँका आणि त्याचे व्यवहार

२ रिझर्व्ह बँक

३ व्यापारी उलाढाली

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय झाले आहे.

किं १ रु. (ट. स. निराळा)

व्यवस्थापक, 'अर्थ' ग्रन्थमाला, पुणे २.

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र लि.

अधिकृत भांडवल १०,००,०००

खपलेलें भांडवल २,१४,३५०

विक्रीस काढलेलें भांडवल ५,००,०००

वसूल झालेलें भांडवल १,०७,०३५

सर्व प्रकारचे बँकिंगचे व्यवहार केले जातात. सेव्हिंग्ज खात्यावर चेक्स काढता येतात. या बँकेवरील चेक मुंबईला सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया लि. मार्फत कमिशन शिवाय वसूल केले जातात. बँकेचे नियम, व्याजाचे दर व शेअर-वद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.

M. Y. GOKHALE,

मॅनेजर.

काकाकुवा मॅन्शन, लक्ष्मीरोड, पुणे २.

सहकारी चळवळ

नांदगांव व येवला तालुका (जि नाशिक)

सहकारी वृत्त

नांदगांव येवला तालुका को सुपरवायझिंग यूनियनची कमिटी मीटिंग ता. ५-७-३७ रोजी मुद्दाम, येवले तालुक्यात मु नागढें येथे भरविण्यात आली, त्यावेळीं येवले तालुक्यातील खालावलेल्या सोसायट्यांचा विचारविनिमय करण्यांत आला.

येवले तालुक्यातील सोसायट्यांची स्थिती दिवसेंदिवस खालावत आहे याचें कारण असें की या भागात वारंवार दुष्काळाची वर्षानुवर्षे रांग लागलेली आहे त्यामुळे मॅबराना कर्जाची व व्याजाची फेड बक्षशीर करिता येत नाही, इतकेंच नव्हे तर लोकाना आपला वर्षाचा चरितार्थ व शेतीचा जुजबी खर्च भागविणेहि दु सह होत आहे असें सोसायट्यांच्या जमलेल्या मॅबरानीं आपलें मत प्रदर्शित केलें. अशी जरी परिस्थिती असली तरी पण मुळपासूनच मॅबर लोक आपल्या कर्जफेडीची हेळसांड कशा रीतीनें करित-आले व तो बोजा दिवसेंदिवस कसकसा वाढत गेला व त्याचे परिणाम आतां मॅबराना व बँकेला व सोसायट्यांना कसे भोगावे लागत आहेत, याचें स्पष्टीकरण मे. व्ही आर. शिंदे बी ए, जी डी सी ए. ऑडिटरसाहेब को. सो मालेगाव भाग, व मे बी. व्ही. हाळबे सिनीयर इन्स्पेक्टरसाहेब मुं प्रॉ को. बँक मालेगाव शाखा व श्री वामनराव गोविंदराव पाटील प्रेसिडेंट नांदगांव यूनियन यांनीं करून मॅबरांची निरनिराळ्या रीतीनें समजूत पटवून दिली व येता हगाम साधला तर आम्हीं वसुलाचा व सोसायट्याचा सुधारण्याचा शक्य तो प्रयत्न करू असें येवले तालुक्यातील सोसायट्यांचे-सभासदांनीं आश्वासन दिलें

मालेगांव तालुका (जि. नाशिक) सहकारी वृत्त

पाडवळें येथें एका नवीन सोसायटीची स्थापना झाली असून तिची पहिली सभा ता. ३-७-१९३७ रोजी श्री गो. गो. कुळकर्णी ह्यांचे अध्यक्षतेखाली भरविण्यात आली गिलाणें येथील पहिली सभा ता. ५-७-३७ रोजी झाली. मालेगाव तालुक्यात कांहीं भागांमध्ये पाऊस झाला असून पेरण्या सुरू आहेत सु यूनियनचे कचेरीत ता. ३०-६-३७ रोजी असि रजिस्ट्रार व डेप्युटी डायरेक्टर (शेती सातें) ह्यांनीं मालेगाव येथील सर्व सहकारी संस्थांना एकमेकांच्या सहाय्यानें कशीं कामें करता येतील ह्याबाबत चर्चा केली

पंजाबमधील सहकाराची प्रगति

पंजाब प्रांताचा सहकारी सोसायट्यासंबंधीचा ताजा (१९३४-३५ चा) अहवाल प्रसिद्ध झाला आहे, त्यावरून तेथें सहकारी चळवळीची प्रगति चांगली होत असल्याचें दिसून येतें अहवालाचे वर्षाअखेर पंजाबांत २२ हजार सोसायट्या चालू होत्या, त्याचे पटावर ७ लक्ष सभासद होते व एकूण खेळतें भाड वल १२ कोटींचे वर होतें प्रांतामधील एकूण ३४ हजार सेडे-गांवापैकी १५ हजार सेड्यात कोणत्याना कोणत्या प्रकारची सोसायटी चालू होती. अहवालाचे सालीं सोसायट्याची संख्या पांचशेंनीं वाढून सभासदांचे यादीत ३० हजाराची भर पडली.

जाधव टेलरिंग कॉलेज पुणे

गव्हर्नमेंट टेलर्स सर्टिफिकेट परीक्षा

१०० टक्के फर्स्ट क्लास रिझल्ट

एच एच. दि. छत्रपती महाराजा ऑफ कोल्हापूर यांचे आभार-या. सालीं असलेले येथील जाधव कॉलेज ऑफ टेलरिंग अँड कटिंग या संस्थेतील परीक्षा कमिटी ऑफ डायरेक्शन फॉर टेक्निकल एज्युकेशन, बॉम्बे प्रेसिडेन्सी, तर्फे घेण्यात आली त्याचा निकाल लागून सर्व विद्यार्थी फर्स्ट क्लासमध्ये प.स झाले त्याचीं नांवे.—

१ मिस चोकसी हिरामणी (अहमदाबाद), २ चौधरी खुशाल मुरारी (पूर्व खानदेश), ३ मुजुमदार शाताबाई (पुणे), ४ चंद्रात्रे रामचंद्र श्रीधर (प खानदेश), ५ जोशी दत्तात्रय वासुदेव (अमरावती), ६ सोनार हरिश्चंद्र आत्माराम (नडूरबार), ७ शहा इंद्रवदन रणछोडदास (सुरत), ८ खरे बाळकृष्ण गोविंद (सोलापूर), ९ पुराणिक चिंतामण सिताराम (पुणे), १० चोपडेकर दशरथ भिकाजी (रत्नागिरी), ११ घवी चिंतामण केशव (पुणे), १२ भिडे विनायक राजेश्वर (पुणे) १३ बापट वामन वासुदेव (पुणे) १४ घोळप रघुनाथ गोविंद (नाशिक) १५ बुराडे मनोहर विश्वनाथ (बीड, निजामस्टेट) १६ उमराणीकर द्वारकानाथ ग (कोल्हापूर) १७ चौधरी गोविंद बापू (भुसावळ) १८ भटनागर गुरुमहरचंद (रोहटक, पंजाब) १९ जोशी गिरधारीलाल त्रिलोकचंद (जोधपूर) २० एम नरेश्वरअप्पा (म्हैसूर) २१ चेव्ही के. कृष्णस्वामी (म्हैसूर) २२ अफझल हुसेन (हैद्राबाद डेकन)

स्त्रियांचा आजार

म्हणजे मुख्यतः विटाळदोष आणि गर्भाशयांत विषाड होणें होय आमचें औषध आर्डोमिक्स (आतंवरदोषारि) एका निष्णात स्त्रीरोग-चिकित्सकाचे पाठावरून तयार केलेलें असून ५० वर्षांच्या अनुभवानें स्त्रियांच्या सर्व गुप्त रोगावर अप्रतिम गुणदायक ठरलेलें आहे धुपणी, विटाळ नसणें, थोडा अथवा कष्टदायक होणें, ओटीपोटात कळा मारणें, अकाली गर्भगान, ज्वर, कडकी, डोकें दुखणें, शोचास साफ न होणें इत्यादि विटाळदोष नाहीसे करून गर्भाशय निरोगी करण्याचा हमसास गुण या आर्डोमिक्समध्ये असल्यामुळे वैद्य व डॉक्टर मोठ्या प्रमाणावर वापरीत आहेत गुणान्वये याची बरोबरी बाजारातील इतर औषधें करू शकत नाहीत. किंमत वाटलीस रु २. ट. स १२ आणि निराळा एकदम तीन वाटल्या मागविणारास टपालसुचें माफ.

हिंदुस्थान, बसदेश, व सिलोनसाठी मुख्य विक्रेते:—

धी इंडो फॉरिन एजन्सीज. (डिमार्टमेंट नं ६)

२५५/७ पेठे चाळ. सदाशिव पेठ, पुणे शहर

मुंबई सरकारचें उत्पन्न कसें वाढवितां येईल ?

प्रांतिक माजी प्रधानमंडळाची योजना

मुंबई इलाख्यांतील हगाभी प्रधान मंडळानें पुण्यामध्ये एक परिषद भरवून तिला आपला कार्यक्रम समजावून सांगितला व त्यासंबंधी लोकांकडून सूचना मागविल्या. त्यानंतर राजीनामा देण्यापूर्वी प्रधानमंडळानें आपल्या कार्यक्रमाच्या पूर्तिकरितां लागणाऱ्या पैशाच्या तरतुदीसंबंधातील योजना समजावून सांगणारें एक पत्रक प्रसिद्ध केलें. सदरहु व्यवस्थेमध्ये खालील योजनांचा समावेश होतो.—

(१) सावकारावर कर बसवून प्रत्येक सावकाराकडून सालिना २५ रु. घेतल्यास ५ लक्ष रु. जमतील.

(२) जुगारीवरील कर ४ टक्क्याचा ६३ टक्के केल्यास उत्पन्न ६ लाखांनी वाढेल.

(३) सध्यां चार आण्यांपर्यंत करमणुकीवरील कर माफ आहे ही माफी दोन आण्यांपर्यंत उतरवून दोन ते चार आण्यांच्या तिकिटावर दोन पैसे कर घेतल्यास त्यापासून २ लाखांची जादा प्राप्ती होईल.

(४) कारखाने व ट्रामवे ह्यास विजेच्या कराची माफी आहे, ती रद्द केल्यास सरकारचें उत्पन्न १५ लाखांनी वाढेल.

(५) खरेदी-विक्रीच्या देवघेवींवर कर बसविल्यास त्यापासून १ कोटी रुपये जमा होऊ शकतील.

(६) वर्तमानपत्रातील कोष्टकांत शब्द भरण्याची व इतर कोडीं ह्यांवर कर लादला असता ५ लाखांचें उत्पन्न होईल.

यूनियन बँक ऑफ इंडिया लि०

३१ मार्च, १९३७ अखेर संपलेल्या वर्षी वरील बँकेस २,६५,०४७ रु नफा झाला. प्रत्येक भागास प्राप्तीवरील कर माफ असलेले चार आणे दरानें डिव्हिडंड देण्याचें बँकेच्या वार्षिक साधारण सभेंत ठरलें. बँकेच्या प्रत्येक भागाची सख्या किंमत ५ रुपये आहे. एकूण भागांची संख्या ७,९८,००० इतकी आहे.

यूनियन बँकेची स्थापना १९१८ साली काहीं मारवाडी व्यापाऱ्यांनी केली व ४ कोटी रुपये भाडवलाचीं आश्वासने मिळविलीं. तिची व्यवस्था युरोपियन मॅनेजरकडे होती परंतु पहिल्या वर्षीतच बँकेस मोठी ठोकर बसली व बँक बुडणार अशी चिन्हें दिसू लागली. कै. सर सोराबजी पोचखानवाला ह्याच्या नेतृत्वाखाली सेंट्रल बँक ऑफ इंडियानें एका योजना आखून यूनियन बँकेचें मॅनेजिंग एजंटस ह्या नात्याने ती काम पाहू लागली व अशा रीतीने एका मोठ्या देशी बँकेचा बचाव झाला. एका बँकेने दुसऱ्या बँकेची व्यवस्था पहाण्याची जबाबदारी घेतल्याचें हिंदुस्थानांतील हें पहिलेंच उदाहरण होय. सर सोराबजी हे साहजिकच यूनियनचेहि मॅनेजिंग डायरेक्टर झाले व त्यांच्या नेतृत्वाखाली बँकेची प्रगति होत गेली.

स्थापना १९२० मुंबई सरकारमान्यतेचें, एच एच दि

छत्रपती महाराजा ऑफ कोल्हापूर यांचे आश्रयाखालील

जाधव टेलरिंग कॉलेज

नवीन वर्ग सुरू झाले जुलैचे आठ नावें नोंदवणारास फीमध्ये सवलत माहिती मागवा ४९७ बुधवार, पुणे.

मुंबई इलाख्यांतील सहकारी चळवळींच्या केंद्रस्थानी असलेली

शेतकऱ्यांची प्रांतिक बँक

म्हणजेच

बॉम्बे प्रॉविन्शियल कोऑपरेटिव्ह बँक, लिमिटेड.

(सहकारी कायद्यान्वये नोंदलेली)

स्थापना १९११.

मुख्य कचेरी—अपोलो रस्ता, फोर्ट मुंबई.

शाखा

१ बारामती (जि. पुणे)	१६ अकलूज (जि. सोलापूर)
२ सातारा („ सातारा)	१७ विरमगाव („ अहमदाबाद)
३ इस्लामपूर („ „)	१८ धुळे („ प. सानदेश)
४ कऱ्हाड („ „)	१९ दोंडाईचे („ „)
५ तासगाव („ „)	२० शिरपूर („ „)
६ किलोस्करवाडी („ „)	२१ शहादे („ „)
७ शिराळे („ „)	२२ नदुरवार („ „)
८ कोरेगाव („ „)	२३ साफी („ „)
९ वाई („ „)	२४ शिंदसेडे („ „)
१० अहमदनगर („ अहमदनगर)	२५ तळोदे („ „)
११ शेवगाव („ „)	२६ मालेगाव („ नाशिक)
१२ कोपरगाव („ „)	२७ सटाणा („ „)
१३ भिवडी („ ठाणे)	२८ कळवण („ „)
१४ पालघर („ „)	२९ दोहद („ पंचमहाल)
१५ कल्याण („ „)	३० कालोल („ „)

खेळतें भांडवल रु. २००००००० चे वर

या बँकेत मुदतीच्या, चालू व सेविंग बँक ठेवी

स्वीकारल्या जातात

आणि

फक्त नोंदलेल्या सहकारी पतपेढ्यांनाच कर्जे

दिलीं जातात.

शिवाय

इलाख्यांतील बहुतेक सर्व प्रमुख ठिकाणीं हुंडीचा

व्यवहार केला जातो

या बँकेत येणारा पैसा, शेतकरी व इतर अल्प उत्पन्नाचे लोक, यांच्या प्रत्यक्षपणे उपयोगी पडतो.

पूर्ण माहितीकरितां हेड ऑफिस अगर शाखा-कचेऱ्यांस लिहा

व्ही. एल. मेहता,
मॅनेजिंग डायरेक्टर.

दि पूना प्रायव्हेट मोटार ड्रायव्हर्स असोसिएशन, पुणे.

वरील असोसिएशनची जनरल सभा असोसिएशनचे ऑफिसमध्ये ता ११ जुलै रोजी रात्री ८ वाजता भरली होती सभेस सर्व सभासद, सहानुभूतिदर्शक मिळून ७५-८० लोक हजर होते. सभेचे अध्यक्ष यांची निवड व्हावयाची असलेने बरीच गडबड चालली होती. सभेचे अध्यक्ष श्रीयुत अण्णासाहेब मोपटकर एम ए, एलएल बी., वकील याना आयते वेळी जरूरीचे कामामुळे सभेस येता आले नाही. सदरहु सभेचे कार्यकारी मंडळ, चेअरमन व सेक्रेटरी यांच्या मुदती सल्लास झाल्यामुळे नवीन वर्षाकरिता वरील लोकांची निवड व्हावयाची होती. सदर सभेचे अध्यक्षस्थान रा. तुकाराम रामचंद्र मेंढके यांनी स्वीकारावे असे रा. भाटे यांनी सुचविले व रा. बरके यांनी दुजोरा दिला. नंतर मेंढके यांनी अध्यक्षस्थान स्वीकारले प्रथम कार्यकारी मंडळ निवडण्याकरिता अध्यक्षांनी सुचविले त्याप्रमाणे रा. घाटगे व बेहेरे यांच्या याद्या आल्या रा. घाटगे यांची यादी पद्धतशीर होती. घाटगे यांची यादी व बेहेरे यांची यादी पाहण्याकरिता सभेमध्ये बरीच मागणी आली, परंतु त्या याद्या अध्यक्षांनी वाचून दाखवून मतास टाकताच बहुमताने रा. घाटगे यांची यादी पास झाली, व यादीतील लोक कार्यकारी मंडळ म्हणून निवडून आले.:-

१ रा. गोविंद पांडुरंग बर्वे	७ कुण्णाजी रामचंद्र कडवी
२ नारायण कुण्ण मेढेकर	८ विष्णू गणेश जोशी
३ केशव कुण्ण रत्नपारखी	९ रुपचंद किसन परदेशी
४ भालचंद्र रामचंद्र लिस्ती	१० शंकर बळवंत कुलकर्णी
५ दत्तात्रय बाळकुण्ण भाटे	११ हरीभाऊ जाधव

६ भिकाजी महादेव कुलकर्णी १२ गंगाधर नारायण पावगी येणेप्रमाणे निवड झाल्यानंतर यातूनच चेअरमन याची निवड व्हावयाची असलेने चेअरमनचे जागी रा. गोविंद पांडुरंग बर्वे, घाटगे व बरके यांची नावे अनुक्रमे मेढेकर, पावगी व जोशी यांनी सुचविली व त्यांना फड्डी, परदेशी व रत्नपारखी यांनी अनुमोदन दिले. तिन्ही नावे मतास टाकता बर्वे यांना ३५ मते, घाटगे यांना २२ व बरके यांना २० अशीं मते पडली. बर्वे हे बहुमताने निवडून आले व त्यांच्याशी सर्वांनी हस्तादोलन केले. राहाता राहिली निवडणूक सेक्रेटरी याची. सेक्रेटरीचे काम करण्यासाठी रा. मुजुमदार, बेहेरे, मेढेकर व कुलकर्णी यांची नावे सुचविली गेली परंतु नावे सुचविताच पहिल्या तीन इसमानां आपली नावे परत घेतली. तसेच कुलकर्णी यांनी दुसऱ्या कोणीतरी इसमाने काम करावे अशी विनंती केली, परंतु कुलकर्णी यांनीच काम करावे अशाबद्दल मते घेतली तो सर्वांनीच हात वर केले असलेने दत्तात्रय रामचंद्र कुलकर्णी हे निवडून आले. इतके होईपर्यंत ११ वाजले दिवसभर सर्वांनी समारंभाकरिता खटपट केल्यामुळे सर्व लोक कंटाळले होते. इतर कामे होण्याची तशीच राहिली. शेवटी रा. बर्वे (चेअरमन) व कुलकर्णी (सेक्रेटरी) यांनी स्वतःस मागील वर्षभर प्रेमाने वागवून व आताहि सर्वांनी प्रेमाने निवडून दिलेबद्दल सर्वांचे आभार मानले. शेवटी हारतुरे होऊन चहापार्टीनंतर हा गोड समारंभ पार पडला.

टीप:-कार्यकारी मंडळाची मुदत सहा महिने, आणि चेअरमन व सेक्रेटरी यांची मुदत एक वर्षाची असावी, असे ठरले आहे.

धी बँक ऑफ इंडिया लि.

[स्थापना— ७ सप्टेंबर १९०६]

उभारलेले भांडवल	..	रु. २,००,००,०००
वसूल झालेले भांडवल	...	रु. १,००,००,०००
रिझर्व फंड	..	रु. १,००,००,०००

मुख्य कचेरी—ओरिएण्टल बिल्डिंग, मुंबई

शाखा—बुलियन एक्सचेंज (शेस मेमन स्ट्रीट, मुंबई), वाई (मुंबईनजीक), मलबार हिल (मुंबई), काळबादेवी (मुंबई), अहमदाबाद, अहमदाबाद-स्टेशन शाखा, कलकत्ता, कलकत्ता-बडावशार, पुणे, पुणे शहर, राजकोट, सुरत, नागपूर सिटी.

लंडन एजन्ट्स—धी वेस्टमिन्सٹر बँक लिमिटेड.

चालू ठेवीवरील व्याजाचा दर

जानेवारी ते डिसेंबर अखेर दररोजच्या रु. ३०० ते रु. १,००,००० रकमेच्या चालू ठेवीवर शेंकडा ३ टक्का व्याज दिले जाईल; परंतु एक लाखावरील रकमेच्या चालू ठेवीवर स्पेशल व्याजाची आकारणी केली जाईल सहामाही अखेर व्याजाचा रक्कम ५ रु इतकी असल्याशिवाय व्याज दिले जाणार नाही कायम, थोडक्या मुदतीच्या व सेव्हिंग बँकेकडील ठेवी छद्दां आम्ही ठेवून घेतो; व त्यावर व्याजाची योग्य आकारणी करतो; विशेष माहिती व नियम बरे अर्जांनी मागवावेत.

शिवाय ट्रस्टी या नात्याने इतर जी कामे करावयाची ती करावी लागल्यास तीं छद्दां ही बँक करते. नियमाची माहिती अर्जांनी मागवावी. शिवाय, सर्व प्रकारचे बँकेचे व्यवहार या बँकेमार्फत केले जातात

एजंट—टी. आर लालबाणी

नागपूर प्रीमिअर को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळयाजवळ, नागपूर सिटी

	रुपये
अधिकृत भांडवल	१,००,०००
जमा असलेले भांडवल	८३,१००
रिझर्व फंड	४,८१२
इतर फंड	८९४
मुदतबंद ठेवी	१,६२,९९३
सेव्हिंग बँक ठेवी	६,७१६
मॅबरॉकडून येणं असलेले कर्ज	२,८६,५३६
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यात	

गुंतविलेली एकूण रक्कम ४२,६२४

सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते. ठेवीची रक्कम पूर्ण सुरक्षित शेअर्स विकत मिळतात. आतापर्यंत डिव्हिडंड पांच टक्क्याहून केव्हाही कमी दिले गेले नाही. सोसायटी आपल्या मॅबराना त्याच्या घराचे तारणावर कर्ज देते.

सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठी पत्र-व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा.

जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज

निवडक बाजारभाव

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर, १९३५ पासून)

३%

सरकारी कर्जरोखे

५% करमाफ लोन (१९२५-५५) ...	१२०-०
५% (१९३९-४४) लोन ...	१०५-५
२३% लाघ मुदत (१९५५-६०) ...	११७-१०
२% १९२३ ...	१०७-४
३३% विनमुदत ...	९५-१२
३३% १९२७-५० ...	१०६-८
२३% १९२८-५२ ...	१००-३

निमसरकारी रोखे

२% पोर्ट ट्रस्ट (विगर गॅरंटी व लाघ मुदत) ...	१०८-८
२% मुबई म्युनिसिपल (लाघ मुदत) ...	१०८-०
२% मुबई सिटी इम्प्रूव्हमेंट ट्रस्ट बॉर्ड (७० वर्षे मुदत) ...	१०८-०
२% म्हेसूर कर्ज (१९५३-६३) ...	१११-८
२% म्हेसूर कर्ज (१९५५) ...	१२३-०

मंडळ्यांचे भाग

(कंसातील पहिला आकडा भागाची दर्शनी किंमत, दुसरा आकडा वसूल झालेले भाडवले व कंसांतरचा आकडा वार्षिक डिव्हिडंड दर्शवितो)

बँका

बँक ऑफ इंडिया (१००-५०) ३०% ...	१२१-०
बँक ऑफ बरोडा (१००-५०) १०% ...	११६-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५०-२५) ६% ...	३२-१४
इंपिरिअल बँक (५०) १२% ...	१५४-०
बाबि प्रॉ. को. बँक (५०) ५% ...	६१-०
रिस्वर्ह बँक (१००) ३३% ...	१२८-८

रेल्वेज

दौंड-बारामती (१००) २३% ...	१०३-०
पाचोरा-जामनेर (१००) २३% ...	९७-०
अहमदाबाद प्रांज (५००) १०% व ६ रु. ४ आ. बोनस १३५-०	
तापी व्हॅली (५००) ७३% ...	७७०-०

वीज

बाबि ट्रम्बे ऑर्डि. (५०) १३% ...	१२५-१५
कराची (१००) ९% ...	२७०-०
पुणे इलेक्ट्रिक (१००) ९% ...	३५०-०
टाटा पॉवर ऑर्डि. (१०००) ५३% ...	१२१६-४
आम व्हॅली ऑर्डि. (१०००) ७३% ...	१६८०-०

इतर

बेलापूर शुगर (५०) ८ रु. ...	१७०-०
इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट (१००-५०) २ रु. ...	४८-८
शिवा स्टीम (१५) १ रु. ...	२८-८
म्यू इंडिया विमा (७५-३५) १ रु. ४ आ. ...	४३-२
ओरिएंटल विमा (२००) १२५ रु. ७५ रु. बोनस ...	४१२५-०
टाटा आयर्न प. प्रे. (१५०) ६% ...	१९२-८
टाटा आयर्न दु. प्रे. (२००) १५ रु. २ आ. ...	१६०-१२
टाटा आयर्न ऑर्डि. (७५) १० रु. ...	३५१-०
टाटा आयर्न डिफर्ड (३०) ३६ रु. ३ आ. ६ पै. ...	१६५५-०

सोन-चांदी-साखर

सोन (मिट) प्रत्येक तोळ्यास ...	३४-१० ३/४
चांदी (मिट) प्रत्येक १०० तोळ्यास ...	५१-१४
साखर जावा (तयार) प्रत्येक इन्ड्रेडवेदास ...	१५-८
॥ केसर प्रत्येक मणास ...	१०-१५
॥ सरया प्रत्येक मणास ...	१०-१०

NOTICE TO CONTRACTORS.

Sealed item rate tenders in B-2 form are invited for the work of "Reconstructing and substantially improving the Baramati Sangvi Road from miles No 0 to 8 3/4 (Road Portion only)" estimated to cost Rs 90,000/- approximately.

2 The contract documents, drawings and specification of work can be seen during office hours on any working day, at the office of the undersigned where forms can be obtained on payment of Rs 3/- per form.

3 Tenders which should be sealed and endorsed "Tender for the work noted above" will be issued up to 31st July 1937 and received by the undersigned up to 3 P. M. S. T. on 2nd August 1937 in his office and will be opened on the same date. A sum of Rs. 1,000/- should be paid into any Government Treasury or a reliable bank as earnest money and the chalan or draft therefor must accompany the tender, without which no tender can be considered. This will be forfeited in case, after his tender is accepted, the contractor shall (in stated time) refuse to sign and complete the contract documents or to pay the Security Deposit, otherwise it will be refunded.

4 The acceptance of the Tender rests with the Superintending Engineer, Deccan Irrigation Circle, who reserves the right to reject all tenders and no reason will be given for the acceptance or the rejection thereof.

5. No alteration in the form of the Tender or in the quantities of the Schedule and no addition in the shape of special stipulations shall be made without the consent of the undersigned and if this is done without authority, the tender may be rejected.

(Sd.) C. G. KALE,

Executive Engineer,
Poona Irrigation DivisionCentral Offices,
Poona, 8th July 1937.

जुन्या घरांची दुरुस्ती काळजीपूर्वक करून दिली जाते.

भेटा अगर लिहा:-

भाऊ गंगाधर साठे, कंत्राटदार

चिमण्या गणपति, सदाशिव ५१२, पुणे.

अर्थशास्त्र

लेखक:- प्रो. वा गो काळे व प्रो. व गो. कर्वे

पृष्ठसंख्या सुमारें २००; किंमत तीन रुपये

ह्या ग्रंथात अर्थशास्त्राच्या सर्वसामान्य सिद्धान्तांचे विवेचन केले आहे.

भारतीय अर्थशास्त्र

लेखक:-प्रो वा गो काले व प्रो द गो कर्वे

पृष्ठसंख्या सुमारें ५५०, किंमत पांच रुपये

प्रथमतः अर्थशास्त्राच्या सामान्य तत्त्वांचें विवेचन करून पुढें हिंदुस्थानाच्या सांपत्तिक व औद्योगिक-पारिस्थितीचा ह्या ग्रंथात विस्तारशः विचार केलेला आहे हिन्दी सस्कृति, राष्ट्रीय अर्थशास्त्र, शेतकीचा धंदा, मजुरांची चळवळ, हुडणावळ, सहकारी चळवळ, सरक्षक धोरण, करपद्धति वगैरे सर्व महत्त्वाच्या प्रश्नांचें सांगोपांग विवेचन केलेलें वाचकांस आढळेल

**विक्रीस
तयार**

विश्वसराव {

दुसरी आवृत्ति

लेखकः—प्रो वा गो काळे

एका काळीं फार प्रसिद्धी पावलेलें हें तीन अर्कीं प्रहसन परत लोकाग्रहास्तव छापून प्रसिद्ध केलें आहे 'विश्वमराठ' प्रहसनाची ही दुसरी आवृत्ति अठ्ठावीस वर्षांनीं प्रसिद्ध करण्याचा योग आला आहे हें प्रहसन स्वीपात्रविरहित असल्याने शाळामधून नें करण्यास फार उपयुक्त आहे . किंमत फक्त १० आणे.

किंमत फक्त १० आणे.

For All Medicinal Requisites

— TRY —

N. MAHADEV & Co.

DISPENSING CHEMISTS

AND

DRUGGISTS

City Post Office Corner, POONA 2

पुणे येथील सर्वात जुनी व वेळेवर कामे करणारी

टेलरिंग फर्म

**मैनेजर - व्ही पी
पाटसकर,
DMTCA
(London)**

पाटसकर आणि कंपनी

लंछन
द्विप्लोमिस्त
कदर

४८ निहाल पेठ, पुणे शहर

सर्व प्रकारचे देशी व विलायती कापडाचे व
तयार क्रपड्यांचे व्यापारी

आमचेकडे—स्त्रिया, पुरुष व मुलें यांचे सर्व प्रकारचे फॅशनेबल कपडे ऑर्डरप्रमाणें नेमिलेल्या वेळीं तयार करून मिळतील घरीं यऊन मेशरमेंट घेतलें जाईल व कपडे घरपोच मिळतील

दि नागपूर पायोनियर-इन्डुअरन्स कं. लि.

हेड ऑफिस : : : नागपूर

त्रैवार्षिक बोनस

हयातींतील विम्यास ३६ रु.
हयातीनंतरच्या विम्यास ४५ रु.

वार्षिक हस्त्यावर

२१ टक्के

ਸ਼ੁਰੂ

विम्याचे पैसे त्वरीत देण्याचें
... कंपनीचें वैशिष्ट्य

काटकसरीची व्यवस्था

ब

भरभक्कम लाइफ फन्डस

फायदेशीर अटीवर काम करण्यास
वजनदार व उत्साही एजंट्स पाहिजेत.
समक्ष भेटा अगर अर्ज कराः—

ब्रॅच मॅनेजर,
साठे बिल्डिंग, लक्ष्मी रोड, पुणे

माधव सोमण ब्रदर्स

भरजरी शालू, लुगडीं वगैरे.
मोहक सर्व तन्हेचीं पातळें

पावसाळी कोट व छत्र्या

धोतरजोडी, शर्टिंग व कोटिंगचा
भरपूर स्टॉक

लक्ष्मी रोड

पुणं २

हैं पत्र पुणें, पेट भांयुदां घ. नं. ११५११ आर्यभूषण छापसान्यांत रा. अनंत विनायक पटवर्धन यांनीं छापिलें, व
रा श्रीपाद रामन काळे, बी. ए., यांनीं 'दुर्गाधिवास,' भांयुदां घ. नं. १२४१३, पुणें शहर, येथें प्रसिद्ध केलें.